

BA510

ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ИЗМАМИ

Приета: Прот. № 8/02.03.2023г.

Лектор: Доц. д-р Галина Стоянова

АНОТАЦИЯ

Застрахователни измами” е специализирана учебна дисциплина, която изучава както нормативната уредба във връзка със застрахователните измами, така и техните видове и специфика. В курса се разглеждат още въпроси, свързани с регулаторната и надзорна рамка за противодействие на застрахователните измами, възприетите мерки в областта на вътрешно – застрахователния нормативен контрол, профилът на службите за противодействие на застрахователните измами и използвания инструментариум от тях.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Знанията, които студентите получават намират приложение в работата на ангажираните с осигуряване на нормативно съответствие и осъществяване на вътрешна контролна дейност в застрахователното дружество, експертите в областта на външния одит, мениджърите на отделните застрахователни дружества и териториалните им подразделения, работещите в сферата на контрола на застрахователния риск, застрахователните посредници, вещи лица, както и специалистите по сигурността на системите, актюери , счетоводители, контролери .

Основната цел на дисциплината е формирането на професионални знания и умения за идентифицирането на видовете застрахователни измами, превенцията и управлението на рисковете, свързани с тях, както и оценката за избор от механизмите за резултатно противодействие.

В резултат на изучаването на дисциплината, студентите придобиват:

- междудисциплинарни икономически знания по въпросите за видовете застрахователни измами, които могат да се осъществят в процеса на продажби от застрахователните посредници и разпространенителите на застрахователни продукти, осъществяваната аквизиционна , ликвидационна и отчетна дейност на застрахователя , провежданите дейности по „compliance“ функцията ;

- знания във връзка с понятийния апарат на застрахователните измами ;

- знания във връзка с методологията на експертното изследване и правилна оценка за заключение на експерта /одитора/вещото лице , относно констатирани застрахователни измами ;

- знания във връзка с видовете застрахователни измами в животозастраховането и в общото застраховане и тяхната самостоятелност и свързаност;

- способност за самостоятелно решаване на практически задачи, свързани със застрахователни измами.

ПРЕДПОСТАВКИ

Учебното съдържание на дисциплината “ Застрахователни измами “ се намира в тясна връзка с голяма част от въпросите на застрахователното право, имущественото и лично застраховане, оценка на застрахователните рискове, застрахователна математика, застрахователно счетоводство, организация на застрахователната дейност и застрахователни продажбени техники, презастраховане , ликвидация на щети, психология, а също и с някои естествени и технически науки.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно и дистанционно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Съдебно икономически експертизи	Задължителна	6	30	30		60	30			30

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Застраховане – общо застраховане и животозастраховане. Същност, функции и роля. Застрахователни отношения, застрахователен интерес, застрахователен договор. Организационна структура и състав на застрахователната организация. Съзастраховане и презастраховане.

Тема 2. Застрахователният пазар в България. Възникване , особености и участници. Видове застрахователни продукти. Разпространители на застрахователни продукти. Права и задължения. Гаранционен фонд.

Тема 3. Регулация на застрахователната дейност и надзорни институции. Правна уредба на застраховането. Комисия за финансов надзор (КФН). Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕЮРА).

Тема 4. Застрахователните измами като вид икономическа измама. Дефиниция за „измама“ и „злоупотреба“ . Модел триъгълник на измамата и класификация дърво на измамите. Видове застрахователни измами и специфика. Оценка на риска от нарушения в застрахователните дружества. Индикатори за установяване на нарушения.

Тема 5 . Видове вътрешни икономически измами в застрахователното дружество. Измами с парични средства . Измами със счетоводни записвания , фактуриране и финансови отчети. Измами и злоупотреби с материални активи. Фиктивни стопански и застрахователни операции . Други корпоративни измами.

Тема 6. Външни корпоративни застрахователни измами. Измами от клиенти. Измами от доставчици и контрагенти. Застрахователно калкулиране и застрахователни измами .Фиктивни застраховки . Измами с кредити и инвестиционни измами.

Тема 7. Регулаторна и надзорна рамка на противодействие на застрахователни измами. Институционална рамка на регулаторния режим. Глобални политики, принципи и стандарти . Национална рамка за противодействие. Вътрешни застрахователни нормативи . Подаване на жалби от потребители на застрахователна защита пред КФН и застраховател. Национално бюро за разследване и борба със застрахователните измами (NBIFI). Табло за управление на риска на EIOPA .

Тема 8. Осигуряване на нормативно съответствие (COMPLIANCE) . Compliance в обхвата на концепцията ръководство, управление на риска, съответствие (GRC). Дейността compliance - възникване и основни компетенции. Същност и специфики на compliance функцията. Обхват и позициониране на дейностите от сферата на compliance. Високо технологични compliance решения. Споделени регистри и бази данни.. Умни договори . Сътрудничество с компаниите от сферата на RegTech.

Тема 9. Организация на вътрешната застрахователна контролна дейност. Същност на системите за вътрешен контрол. Рисково базиран подход при вътрешната контролна дейност. Механизми за постоянен контрол. Служба за вътрешен одит основни компетенции и одитни проверки.

Тема 10 . Изпирането на пари и противодействие от застрахователната система. Същност и етапи на процеса изпиране на пари. Модели за изпиране на пари чрез бизнеса. Механизми за противодействие на изпирането на пари чрез финансовата система. Базисен инструментариум за превенция. Рисково базиран подход за противодействие. Политиката „Познавай своя клиент“ и режими за клиентска идентификация.Мониторинг и докладване на съмнителни операции .

Тема 11. Бизнес етика и конфликти на интереси. Политики и основни компоненти на корпоративната етична програма. Кодекс за поведение и професионално-етичен кодекс. Етични бизнес стандарти , приложими в животозастраховането и в общото застраховане. Системи за докладване на нередности.

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Планираните учебни дейности са основани на материалите и предоставените ресурси за самостоятелна подготовка предложени в модулни единици в Moodle чрез: теоретична част и допълнителни ресурси, които доразвиват и надграждат самостоятелната подготовка на студентите. Допълнителните ресурси са разписани под формата на уроци , презентации , URL връзки към информационни източници и връзки към специализирани сайтове. Учебните дейности включват още разработване на речник на основните понятия и проучване на специализирана литература и нормативна уредба .

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Форма на изпита: Семестриалният изпит по дисциплината се провежда в писмена форма. Студентите решават тест, който включва 30 затворени въпроса. Правилният и пълен отговор на всеки въпрос дава на студента по 2 точки, т.е. максималният брой точки, които студентът може да събере от решаването на теста е 60. Въпросите могат да имат повече от един верен отговор. Поправителната и допълнителна изпитни сесии, се провеждат при решаването в писмена форма на тест от 30 затворени въпроса .

Оценяване: Оценката на студента се формира като получените точки се съпоставят към съответната скала на оценяване.

При дистанционна форма на обучение , оценката е комплексна и включва оценка от текущ контрол и изпитен тест.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Лекционен материал.
2. Стоянова, Г., *Застрахователни измами* , Бургаски свободен университет, 2022г., ISBN 978-619-253-015-0

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Василев, В., Панева, А. *Организация на застраховането (учебно помагало)*. В. Търново: Фабер, 2015г..
2. Вълканов, Н. (2019). *Compliance в помощ на финансовото регулиране*. Варна: Наука и икономика.
3. Динев, Д. (2012) *Икономическите измами. Част 2: Риск, Разкриване, Разследване и Превенция*. София: ИЕПИ. Драганов, Хр., Йотов, Й., Денев, Г., *Икономика и организация на застраховането*", Изд."Георги Бакалов", Варна, 1988г..
4. Драганов, Хр., Йотов, Й., Денев, Г., *Икономика и организация на застраховането*", Изд."Георги Бакалов", Варна, 1988г..
5. Ерусалимов, Р., Панева, А., Нинова, В. *Лично застраховане*. В. Търново: Фабер, 2016г.
6. Йотов, Й., Илиев, Б., *Основи на застраховането*, изд. "Абагар" – В.Търново, 1998г.
7. Мишева, И., *Застрахователен маркетинг*, изд. комплекс – УНСС, София, 2016г.
8. Стоянова, Г. , *Застрахователните измами – предизвикателство за управлението на риска в застраховането*, сп. "Бизнес посоки", изд. Бургаски свободен университет , брой 1 / 2021г.
9. Стоянова, Г., *Предизвикателства пред застраховането срещу пожар и други стихийни бедствия на сгради и имущества на гражданите в България*, Юбилейна научна конференция "Съвременни управленски практики X " *Свързаност и регионално партньорство* ", Бургаски свободен университет, 7-8 юни 2019г..

10. Стоянова, Г., Актуални особености на допълнителното здравно осигуряване или здравно застраховане, Международна научна конференция „Дигитални трансформации, медии и обществено включване“, Бургаски свободен университет, 5-6 юни 2020 г.
11. Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, Официален вестник на ЕС, L 141/73г.
12. Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма и за изменение на директиви 2009/138/ЕО и 2013/36/ЕС.
13. Директива (ЕС) 2016/97 относно разпространението на застрахователни продукти (IDD) .
14. Регламент (ЕС) 1286/2014 относно основните информационни документи за пакети с инвестиционни продукти на дребно и основаващи се на застраховане инвестиционни продукти (PRIIPs).
15. Регламент (ЕС) 2016/679 относно защита на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни (GDPR).
16. Кодекс за застраховането.
17. Закон за мерките срещу изпирането на пари
18. Закон за Комисията за финансов надзор (КФН)
19. Правилник за устройството и дейността на КФН и нейната администрация.
20. Закон за защита на личните данни.
21. Закон за защита на потребителите.
22. Търговски закон.
23. Закон за задълженията и договорите.

ВА510

ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ИЗМАМИ

Лектор : Доц. д-р Галина Стоянова

Тема 1. Застраховане – общо застраховане и животозастраховане. Същност, функции и роля. Застрахователни отношения, застрахователен интерес, застрахователен договор. Организационна структура и състав на застрахователната организация. Съзастраховане и презастраховане.

Тема 2. Застрахователният пазар в България. Възникване , особености и участници. Видове застрахователни продукти. Разпространители на застрахователни продукти. Права и задължения. Гаранционен фонд.

Тема 3. Регулация на застрахователната дейност и надзорни институции. Правна уредба на застраховането. Комисия за финансов надзор (КФН). Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕЮРА).

Тема 4 . Застрахователните измами като вид икономическа измама. Дефиниция за „измама“ и „злоупотреба“ . Модел триъгълник на измамата и класификация дърво на измамите. Видове застрахователни измами и специфика. Оценка на риска от нарушения в застрахователните дружества. Индикатори за установяване на нарушения.

Тема 5 . Видове вътрешни икономически измами в застрахователното дружество. Измами с парични средства . Измами със счетоводни записвания , фактуриране и финансови отчети . Измами и злоупотреби с материални активи . Фиктивни стопански и застрахователни операции . Други корпоративни измами.

Тема 6. Външни корпоративни застрахователни измами. Измами от клиенти. Измами от доставчици и контрагенти. Застрахователно калкулиране и застрахователни измами .Фиктивни застраховки . Измами с кредити и инвестиционни измами.

Тема 7. Регулаторна и надзорна рамка на противодействие на застрахователни измами. Институционална рамка на регулаторния режим. Глобални политики, принципи и стандарти . Национална рамка за противодействие. Вътрешни застрахователни нормативи . Подаване на жалби от потребители на застрахователна защита пред КФН и застраховател. Национално бюро за разследване и борба със застрахователните измами (NBIFI). Табло за управление на риска на ЕЮРА .

Тема 8. Осигуряване на нормативно съответствие (COMPLIANCE) . Compliance в обхвата на концепцията ръководство, управление на риска, съответствие (GRC). Дейността compliance - възникване и основни компетенции. Същност и специфики на compliance

функцията. Обхват и позициониране на дейностите от сферата на compliance. Високо технологични compliance решения. Споделени регистри и бази данни.. Умни договори . Сътрудничество с компаниите от сферата на RegTech.

Тема 9. Организация на вътрешната застрахователна контролна дейност. Същност на системите за вътрешен контрол. Рисково базиран подход при вътрешната контролна дейност. Механизми за постоянен контрол. Служба за вътрешен одит основни компетенции и одитни проверки.

Тема 10 . Изпирането на пари и противодействие от застрахователната система. Същност и етапи на процеса изпиране на пари. Модели за изпиране на пари чрез бизнеса. Механизми за противодействие на изпирането на пари чрез финансовата система .Базисен инструментариум за превенция. Рисково базиран подход за противодействие. Политиката „Познавай своя клиент “ и режими за клиентска идентификация. Мониторинг и докладване на съмнителни операции .

Тема 11. Бизнес етика и конфликти на интереси. Политики и основни компоненти на корпоративната етична програма. Кодекс за поведение и професионално-етичен кодекс. Етични бизнес стандарти , приложими в животозастраховането и в общото застраховане. Системи за докладване на нередности.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Лекционен материал .
2. Стоянова, Г., Застрахователни измами , Бургаски свободен университет, 2022г., ISBN 978-619-253-015-0.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Василев, В., Панева, А. Организация на застраховането (учебно помагало). В. Търново: Фабер, 2015г..
2. Вълканов, Н. (2019). Compliance в помощ на финансовото регулиране. Варна: Наука и икономика.
3. Динев, Д. (2012) Икономическите измами. Част 2: Риск, Разкриване, Разследване и Превенция. София: ИЕПИ. Драганов, Хр., Йотов, Й., Денев, Г., Икономика и организация на застраховането", Изд."Георги Бакалов", Варна, 1988г..
4. Драганов, Хр., Йотов, Й., Денев, Г., Икономика и организация на застраховането", Изд."Георги Бакалов", Варна, 1988.
5. Ерусалимов, Р., Панева, А., Нинова, В. Лично застраховане. В. Търново: Фабер, 2016.
6. Йотов, Й., Илиев, Б., Основи на застраховането, изд."Абагар" – В.Търново, 1998г.
7. Мишева, И., Застрахователен маркетинг, изд.комплекс – УНСС, София, 2016г.

8. Стоянова, Г. , Застрахователните измами – предизвикателство за управлението на риска в застраховането, сп.“Бизнес посоки“, изд.Бургаски свободен университет , брой 1 / 2021г.
9. Стоянова, Г., Предизвикателства пред застраховането срещу пожар и други стихийни бедствия на сгради и имущества на гражданите в България, Юбилейна научна конференция "Съвременни управленски практики X " Свързаност и регионално партньорство ", Бургаски свободен университет, 7-8 юни 2019Гг..
10. Стоянова, Г., Актуални особености на допълнителното здравно осигуряване или здравно застраховане, Международна научна конференция „Дигитални трансформации, медии и обществено включване“, Бургаски свободен университет, 5-6 юни 2020 г.
11. Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, Официален вестник на ЕС, L 141/73г.
12. Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма и за изменение на директиви 2009/138/ЕО и 2013/36/ЕС.
13. Директива (ЕС) 2016/97 относно разпространението на застрахователни продукти (IDD) .
14. Регламент (ЕС) 1286/2014 относно основните информационни документи за пакети с инвестиционни продукти на дребно и основаващи се на застраховане инвестиционни продукти (PRIIPs).
15. Регламент (ЕС) 2016/679 относно защита на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни (GDPR).
16. Кодекс за застраховането
17. Закон за мерките срещу изпирането на пари, обн. ДВ, бр. 27 от 27 март 2018 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 29 ноември 2019 г.
18. Закон за Комисията за финансов надзор (КФН).
19. Правилник за устройството и дейността на КФН и нейната администрация.
20. Закон за защита на личните данни.
21. Закон за защита на потребителите.
22. Търговски закон.
23. Закон за задълженията и договорите.